

שלושים וחמישה פוסטרים הקשורים במושג האוטופיה והיפוכו-הדיסטופיה מוצגים בתערוכה במכון ון ליר בירושלים. מבין האמנים שהגיעו מכל קצות תבל והעובדים במגוון של סגנונות לפחות אמן אחד קבע שהאוטופיה כבר כאן. הכרזה

Palestina Liberata

של יוסי למל ("אני אמן פוליטי") מתארת מעין מטבע שצבעו מזכיר נחושת ועליו שתי דמויות הניצבות משני צדיו של עץ תמר. סביב שולי המדליון נכתב יותר מפעם אחת palestina liberata והתאריכים באותיות רומיות: 1967-2017. שמא המסר המיוחל לא נלקח דיו לתשומת הלב, מופיע בתחתית הדף הכיתוב: "פלשתינה המשוחררת - חמישים שנה לכיבוש", הפעם באנגלית. מטבעות מסוג זה הונפקו על ידי אספסיאנוס לציון חורבן המקדש בידי טיטוס בנו. בצדו האחורי של המטבע הרומי הנושא את פני הקיסר, נראית אשה כורעת, מקוננת מתחת לעץ תמר. למולה ניצב חייל רומי זקוף קומה. מצבו האומלל של עמנו מגולם במילים החרוטות Judaea capta (יהודה השבויה).

מקץ אלפיים שנה, מטבע דומה לקודמו העתיק, הונפק חגיגת על ידי מדינת ישראל הצעירה לרגל חגיגות יובל העשור לקיומה. הוא עשוי זהב ובגרסתו החדשה מבשר התחדשות במקום הרס גאוה במקום השפלה. במעגל הפנימי -מתוך שני מעגלים קונצנטריים - ניצב במרכז אותו עץ דקל שממנו משתלשלים אשכולות תמרים ושבעת ענפיו אולי כשבעת הקנים של המנורה, סמל המדינה. המטבע נושא את דמותם של שני חלוצים- משמאל אשה מחזיקה באגודת שיבולי חיטה, וגבר אוחז במעדר מימין.

מאז 1958 הונפקו אינספור גרסאות של מטבע הניצחון. באחד מהם, המילה ירושלים מוטבעת מתחת לדמויות ומעליהן באותיות לטיניות הכיתוב - Israel liberata. חמישה כוכבי מגן דוד מכל צד והתאריך אפוף הגאווה 1948 מופיעים בשולי המטבע.

הצד האחורי מהווה חיקוי כמעט מדויק של מטבע - judaea capta - הרומי ואת התוצאה הטרגית - האשה המכווצת וממולה חייל עם קסדה ושריון. שלשלאות במקום כוכבי מגן דוד מסמלות את השעבוד. בכרזה העכשווית בפרפרזה של יוסי למל, הוענקה למטבע משמעות פוליטית: פעם כניעה, כעת התרסה, פעם תחת עול הכיבוש כעת Liberata שתי הדמויות בצדי הדקל - החלוצים מן העבר, נראות כעת כשני גברים ערבים מיליטנטיים. האחד בלבוש מסורתי, השני בעל חזות מודרנית. שניהם מרימים את ידיהם הקפוצות לאגרופים כלפי מעלה, לעבר אשכולות התמר שקבלו צורה של רימוני יד. המילה liberata מופיעה שלוש פעמים בזמן עבר וככזאת היא מייצגת מציאות שהתגשמה - Palestina Liberata - פלשתינה כבר משוחררת.

ליברטה היה גם מצבה של ירושלים, כאשר לוחמים חדורי אמונה, במסע הצלב הראשון הכריעו את המוסלמים ששלטו בה. האבירים הנועזים נענו לקריאתו של האפיפיור אורבן ה-II (השני) שקבע כי deus vult (אלוהים רוצה בזאת) והתגייסו לדגל. גבורתם מתוארת באפוס Gerusalemme Liberata של Torquato Tasso. הפואמה, שאינה תואמת את המציאות ההיסטורית מסיימת ב- Happy Ending או סוף טוב. אין אזכור לאדמה החרוכה שהצלבנים השאירו אחריהם, אין רמז למפלתו של סלאח-א-דין ואין אזהרה בדבר ימיה הקצובים וקצרי המועד של ירושלים.

הפוסטר של יוסי למל נעשה לפני שדונלד טראמפ הכיר באופן רשמי בירושלים כבירת מדינת ישראל. בשעה שקבוצות אוונגליסטיות-פונדמנטליסטיות חותמות על עצומה המעודדת אותו לצאת למסע הצלב

העשירי, הצלבן האולטימטיבי מוצג בצורה נלעגת באלפי קריקטורות, לבוש שריון קשקשים ודוהר על סוס מעוטר במגני דוד. טראמפ מוכתר בצורה מגוחכת כמלך ירושלים. האל שגויס על ידי האפיפיור על מנת שיפרוש את חסדו על לוחמיו, נענה לבכירי ירושלים. עשרות שלטי רחוב מודים לאל ולשליחו עלי אדמות דונלד טראמפ על חיבוקיהם את העיר והבטחתם לגבי גדולתה בעתיד.
העולם הערבי מוחה ומביע את זעמו ומנגד ניצב העולם כולו כשהוא צופה את הסיבוב הבא של
jerusaleme capta
ובינתיים בארץ האוטופיה חוגגים את jerusaleme liberate

ד"ר נבט דולב, ירושלים 2018